

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 8 mėnesiams: kariškiams 6 aukai-
nai. Atskiri numeriai 60 skatikų.

Eina vieną kartą į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 5 (37)

Kaunas, 1920 m. sausio mėn. 29 diena

II metai

KARO JAUNIME!

— Skaityk ir platink savo laikraštį —

KARIŠKIŲ ŽODIS

KARO JAUNIME! Šis laikraštis turi pasidaryti viso susipratusio karo jaunimo laikraščiu.

KARO JAUNIME! ne tik skaityk ir platink „Kar. Žodį“, bet ir rašyk į jį. Šis laikraštis turi būti tikroju karo jaunimo draugu bei jo minčių reiškėju.

KARO JAUNIME! „Kar. Žody“ turi atspindėti karštą mūsų karo jaunimo tėvynės meilę bei noras šviestis ir šviesti; rašyk visą, ką tik tavo siela tau pataria, ką plunksna gali išreikšti: kovų aprašymą, kareivių švietimos reikalą, dėl pastebėtų mūsų paklaidų bei netobulumų, žinių iš savo dalies, iš dvasiško draugų gyvenimo ir t. t.

KARO JAUNIME! Atmink, kad dabar šių dienų ramumas, tai tinkamiausias kareiviams laikas šviestis. Rašyk tuo klausimu į „Kar. Žodį“, kad bendromis jėgomis galėtume tą didelį darbą varyti.

Jei bus užtektinai raštų, jei susipratęs karo jaunimas parems „Kar. Žodį“, tai „Kar. Žodis“ bus padidintas.

Už tinkamus raštus „Kar. Žodis“, jei to nori autoriai, užmoka, bet autoriai, siųsdami savo raštus, turi pažymėti, kad už raštą reikalauja atlyginimo.

KARO JAUNIME! Taigi skaityk, platink „Kar. Žodį“ ir rašyk į jį.

Sausio 12 d. pasimirė nuo žaizdos II-jo
pėst. pulko. Byčių Kom. kareivis

Juozas Aržuolaitis,

ištarnavęs 9 mėnesius kariuomenėj, 22 m.
amžiaus, kilęs iš Šakių apskr., Žvirgzdaičių
valsčiaus, Jaminiškių kaimo, ką pranešu
jo namiškiams, draugams ir pažįstamiems,
nuliūdes draugas Kazys Narutavičius.

**Tegul nebus užmirštas nei
vienas įžymesnis mūsų
kariškio žygis!**

**VISI, kas tik plunksną valdo, APRAŠINĖ-
KITE ĮŽYMESNIUS** daiktų bei atskirų ka-
riškių ŽYGIUS AR DARBUS (atskirus
epizodus). Aprašinėkite kas kokioj for-
moj moka. Kas bus tinkama spausdinti,
spausdinsime „Kar. Žody“, o reikale iš-
leisime atskirą tų raštų knygutę.

Už raštus, autoriui pareikalavus atlyginsime

Mūsų armijos darbuotės apžvalga.

1—21—28.

Santykiai su lenkais.

Visoj demarkacijos linijoje, apskritai imant, pasidarė ramiau, ir susidūrimų buvo mažiau. Bet plėšimai lenkų pusėj nesimažina. Žmonės vis labiau įvargsta dėl nepakeliamų rekvizicijų. Įpykę vienodai lietuviai ir lenkai. Šen ten galima pastebėti besiburiančius į būrius partizanus, kad išvyti kai kur mažame skaičiuje likusius lenkus. Vietomis lenkų jėgų demarkacijos linijoje beveik visai neliko, bet už tai kitur daugiau jų susibūrė. Pasirodė naujų mūsų fronte lenkų kariuomenės formacijų.

1—21 Lenkų traukinys artinosi prie Poteronių stoties. Mūsų sargybos apšaudytas, traukinys pasitraukė atgal. Kiek vėliau lenkai apšaudė mūsų sargybą Aleksandriškių ir Biržonių sodžiuos.

Tą pačią naktį lenkai užpuolė Pakalnių miestelį. Mūsų pagalbai atėjus, lenkai atsitraukė.

1—24. Vietos žmonių žiniomis lenkai uždraudė 18 dienų civiliams žmonėms važiuoti gelžkeliais.

1—25. Lenkai užpuolė mūsų sargybą Pikelėnų kaime (tarp Jezno ir Stakliškių), bet juos atmušė. Kiek vėliau mūsų sargyba buvo priversta pasitraukti iš Gervenų sodžiaus.

Tą pačią dieną šarvuotas traukinys su 60 kareivių, 2 kulkosvaidžiais ir 1 armota užpuolė mūsų sargybą tarp Naujų ir Senų Alksninių, bet mūsų kariai lenkus atmušė. Čia papuolė 2 mūsų kariai nelaisvėn; kadangi buvo sutarta su lenkais, nei vieniems, nei kitiems neperžengti demarkacijos linijos, tai mūsų kariai, pamatę lenkų pusėj bruzdėjimą, pasiuntė 2 žmogų, sužinoti, kas atsitiko. Lenkai juos suėmė. Lenkai mėgino suimti visą sargybą, bet jiems tai nepavyko. Lenkai atsitraukė. Tas atsitikimas aiškinama vietos lenkų mėginimu sukilti mūsų pusėj.

Daugely vietų vakarų bare, pradėdant nuo 1—21 vėl padidėjo lenkų kariuomenės judėjimas. Lenkai dažnai apšaudė mūsų pusės kaimus ir plėšia vietos gyventojus.

1—26. Į šiaurę nuo Alovės mūsų sargyba susidūrė su lenkų žvalgiais. Ties Švobiškiu buvo pasirodęs šarvuotas traukinys, bet apšaudytas grįžo atgal.

Ir vėl opiuoju klausimu.

Sei mingai kovodami karo laukuose ir vis daugiau ir daugiau įgydami vilties išlikti nepriklausomais, viduj skubotai iš pamatų kurdami valstybinį gyvenimą, daug ką pamiršome kultūros darbo srity.

Visa jaunoji sodžių ir miestelių jaunuomenė yra sušaukta į būrius, aprėdyta į tolimos Amerikos drabužius.

Sodžiaus vaikas pirm tik medžioklėje vartodavęs šautuvą, ir tai retas, dabar jį gavo kovoti su tokiu pat ginkluotu priešu. Pačioje jaunuolio dvasioje, nežiūrint viršutinių aplinkybių persikeitimo, beveik nieko naujo neatsirado. Jis pasiliko tas pats lėtas sodžiaus vaikas. Gimęs, augęs sodžiuje ir tik vokiečius, kurių pamatyt išpradžių už keleto varstų bėgo, pergyvenęs, išvargęs. Tokiu trumpu laiku nesuspėta jam nieko naujo duoti. Senojo gyvenimo pagrindai išmūšti, o naujų dar nesimato. Atitrauktas nuo savo mėgiamo darbo, jis dabar dirba visai svetimą jam darbą. Pirm daug kuo reikėjo rūpintis, galvoti, verstis. Da-

bar jam viskas, nors toli gražu ne tvarkiai ir ne laiku, pristatoma. Nebėra kuo galvos sukti.

Dėlei tų ir daugelio kitų priežasčių kareivis, bendrai tariant, tvirksta: įpranta nieko neveikti, pripranta nustumti tą nedidoką darbą kitam ir t. t.

Aš nesu girdėjęs, kad būt daromos pastangos prarinti kareivį kuo trumpiausiu laiku, kuo daugiau padirbti, tuo metu kuo mažiau energijos aikvojant. O tas labai yra svarbu. Pačioje jau kareivio padėty yra negera tas, kad jo rankos ir protas labai daug laiko pasilieka liuosi. Jis stovi sargyboje. Ir ištisos valandos tuščios ir įkyriai nuobodžios. Jis mokinamas būryje: tik išpradžių tas jį interesoja, toliau jis įpratęs tik klausyti ir dirba, kaip įsakoma. Vadinas, galvoti ir čia neprisieina.

Juk aišku, kad taip, kaip lig šiolei buvo, toliau testis negali.

Gerai! Išlaikysime priešų antpuolius, kova pasibaigs mūsų laimei, liksime nepriklausomais, bet jei visais kitais atžvilgiais (be politinio) būsime nesavystovūs, jei nesutversime savito gyvenimo, savos kultūros — ta nepriklausomybė gali greit žlugti. Nes gyvename tarp didelių tautų, kurios ne tik politiniai mus stengias pavergti, bet slėgia mus dvasiniai. Mes patys, nejučiomis, pasiduodame jų įtakai...

Todel kareivis turi mums rūpėti visais atžvilgiais. Svarbu, kad jis būt gerai tarnybos išmokintas, ginkluotas, bet dar svarbiau, kad jis dvasia būt stiprus.

Dažnai girdėti: „Mūsų kareivių tarpe geras ūpas. Stiprus pasiryžimas kovoti“.

Bet į tai reikia labai atsargiai žiūrėti. Juk čia gali būti didelė laikino užsidegimo dalis, kuriam praėjus, kaip atsitiko rusuose ir vokiečiuose, viskas gali žlugti.

Pas mus šis tas rašoma apie kareivių švietimą, apie jų mokymą ir t. t. Yra net draugijų susidariusių tam reikalui.

Tačiau ne tik maža daroma, bet visame tame ir mažame darbe yra didelė yda: visa daroma iš viršaus, be pačių kareivių. Jie pasilieka neveiklūs. Jie žiūri į visa tai iš šalies, tarytum jų visai tas neliestų.

Daug tie „geradariai prieteliai“ yra užmanę: ir bibliotekas, mokyklas, klubus ir paskaitas... Bet ligšiolei nieko tikro nepasirodė. Ir, manau, nieko nebus, nes „prieteliai“ kartais turi savo tikslus, dirba ir galvoja saviškai, o kareiviai gal kitaip.

Tik patys kareiviai, davus jiems progos ir galimybes, tuos visus taip baisius jų „prieteliams“ klausimus kuolengviausiai išriš.

Lėšų nėra! Jie mokės surast lėšų: gal vakarėlių surengs, gal patys iš savo algos keletą skatikų atidės, gal aukų parinks.

Žmonių nėra! Jų pačių tarpe užteks žmonių. Tik reikia duoti galimybes jiems savo jėgas apreikšti.

Pats gyvenimas parodys kaip reikia elgtis ir kokių kelių eiti. Kareiviai kultūriniam darbe, apšvietos, savitarpės apšvietos srity, turi gauti pilną savarankiškumą.

Turime pasinaudoti proga ir sukviestus į skaitlingus būrius jaunuolius paleisti, laikui atėjus, į sodžių nebe tokiais, kokie pirm buvo: sodžiaus žaliukais.

Jie turi išmokti plačiau žiūrėti į gyvenimą, kad suprast kas ir kam daroma, kad ateity galima būt pasitikėti sulauksiant plačios pasparties visuos valstybiniuos ir bendruose visuomenės darbuos.

Kareivius pametus kas sau, atskyrus nuo visuomeninio gyvenimo, gali išėiti daug blėdies, nes visokios paskalos, gandai, netikros žinios, skleidžiamos kareivių tarpe, juos labai erzina.

Reikia remti ir padėti tvirtis kareivių, pačių kareivių, stelgiamomis draugijoms ir kuopoms pasistatiti savitarpio lavinimosi, švietimosi tikslą.

Patys, viens kitam padėdami, šimteriopai daugiau muveiks, negu tai galėtų padaryti jų „prieteliai“.

O tiems prieteliams galima patarti, jei jau taip jiems šioje srityje norisi veikti, tarnaut kareivių savistovioms kuopoms jų kultūriniam darbe.

P. s.

Latvių spauda apie Lietuvą.

Apie savo kaimynų šiaurėje — latvių visuomenės bei valdžios pažiūrą, nusistatymą Lietuvos klausimu mes labai menkai nežinome. O susibičiuliavus pastaruoju laiku latviams su amžinuoju mūsų priešu lenkais, atsiranda mums gyvo reikalo arčiau pažinti ir išsiaiškinti lietuvių-latvių santikiai. Daugiausia čia gali padėti latvių spauda, laikraščiai.

Pažymėtina, kad latvių spauda visiškai vengia kliudyti lietuvių-lenkų santykius, o jei kuomet ir pritaria tuo klausimu, tai labai sušvelnintai bei lenkus pateisinančiai. Latvių laikraščiai nė žodeliu neužsimena apie lenkų okupacijos žiaurumus Lietuvoje, apie begėdišką Vilniaus, Seinų pagrobimą. O pastaruoju laiku, pradėjus latviams bičiuliuotis su lenkais, latvių spauda į lietuvių-lenkų santykius pradėjo žiūrėti pro lenkų akinius, akiai kartodama, kad ir šlykščiausius, kvailiausius lenkų prasimanymus apie Lietuvą ir jos laikinąją vyriausybę.

Taip antai „Jaunakas Zinas“ Nr. 100 vedamajam straipsnyje kalbama, kad Lietuvos valdžia yra vokiečių išrinkta, kad ji baisiai persekiojanti lenkus. „Latvijas Sargs“ Nr. 167 rašo, kad Lietuvą valdo ne lietuviai, bet vokiečiai. Latvių spauda nekiek nepritaria lietuvių nusiskundimams lenkais ir pažymi, kad Lietuva be lenkų pagalbos vistiek neapsieis, o kai pasibaigs Lietuvoje vokiečių įtaka, tai ir lietuvių ginčai su lenkais išnyks savaime.

Vienu žodžiu visa latvių spauda, o kartu ir visuomenė, dabar yra visiškai lenkų įtakoje ir išsirepė pučia į lenkų juodašimčių dūdele. Visas latvių rūpesnis — tai ginti, girti lenkus ir peikti, kaltinti lietuvius. Šmelždami Lietuvos valdžią, lietuvių tautą, latvių laikraščiai neaplenkia nei Lietuvos kariuomenės, prikišdami, kad ji vokiečiams davusi save nuginkluoti ir su gėda žiūrėjo, kaip latviai vijo bermontininkus.

Bet į Lietuvos valstybės reikalus panašiai žiūri ir Latvių Užsienio reikalų ministeris Mejerovičius. Lenkai, anot Mejerovičiaus, dėliai vokiečių bei rusų intrigų negalėję iki šiol su lietuviais susitarti. Be to jis katą išsitarė, jog lietuviai ir latviai dar tik pirmą kartą įsikuria savo valstybes, tuom tarpu, kai lenkai, suomiai jau senovėje turėję savo valstybes. Latvių ministeris, matyt, tyčiomis užmiršta istoriją ir nutyli, kad Lietuva senovėj buvo galinga valstybė ir istorijoje suvaidino žymią rolę, sulaikydama iš vienos pusės totorių gaujų plūdimą vakarų Eiropon, o iš kitos — vokiečių kryžiuočių smelkimosi į Rytus.

Užsiminus apie sienas tarp Lietuvos ir Latvių, iš latvių pusės tenka išgirsti visai keistų, net juokingų dalykų. Latviai prisipykę reikalauja sau Mažeikių srities žadėdami už tai mainais atiduoti Lietuvai Palangos pajūrij. Ir latviai mano tuomi darą lietuviams didelės malonės. Tuom tarpu mums toksai mainas atrodo visiškai beprasmiškas: ir Mažeikių ir Palangos sritis išsenų senovės yra lietuvių gyvenamos žemės ir atgimus Lietuvos valstybei, tik jai vienai ir tegali tuodvi apylinkės priklausyti.

Lietuvių-latvių susiartinimo reikalu prasitarė tik Liepojaus laikraštis „Kursenes Wahrs“.

Lietuvoje latviai labai norėtų gauti miežių alui girti ir tuo reikalu padaryti sutartį su lietuviais.

Lietuvių veikėjų pastangomis Liepojuje įsikūrė lietuvių-latvių draugija.

Iš latvių laikraščių tik „Latvijas Sargs“ kadaį idėjo platoką straipsnį, peikiantį lenkų imperializmą. Straipsnis pavadintas „Lietuvos priešai—Latvijos priešai“. Bet tai tik išimtis, sutartiname lenkų-latvių koncerte.

Vargo poeta.

VISI KAIP VIENAS.

Išaušo dėl mūsų naujoji gadyne,
Praslinko dalis jau sunkiųjų vargų.
Tik išverti kovoje už tėvynę
Ir nesiduoti kad mus, pavergtų.

Daug žiaurių plėšikų mumis tik betyko,
Kas kartą norėdami mus pražudyt,
Bet protėviai Lietuvai drąsą paliko,
Išmokė kaip priešus visus išvaikyt.

Mes būdami narsūs ir laisvę įgavę
Kas dieną vis briskim labiau iš vargų,
Ir drauge tėvynę visi išvadavę
Paliksime laisvi nuo priešų skriaudų.

Ir visi kaip vienas dabar tik sustokim,
Neduokim tą brangų mūsų žiedą nuskiint,
Kuris jau dėl mūsų puikiai yr' pražydes
Mokėkime jį tik laisvai išaugint.

5. XI. 19.
Karo laukas.

Iš fronto.

1. Kas atkeršys?

Už laisvę mirtis neprazūsta veltui.

Tyliai plaukia mėnulis virš miško per drumstus debesius. Miškas, lyg koki tamsi, paslaptinga siena, stovi lyg užžavėtas. Už tos tamsiosios sienos, dūksta, vaikšto baidi šmėkla, kurios artumą jaučia žmogaus širdis. Tai ji — ta baltoji šmėkla draskosi po tamsų mišką, lyg šluodama geltonus lapus į krūvą, tai ji ten barasi, niurzga, kad jai gamta daug darbo davus.

Miško viršūnėj užia velniai, laksto šmėklės — baidul.. Tamsi naktis užviešpatavo visur — jos dvelkimas jaučiamas aplink; juodas šešėlis klaidžioja po krūmus ir balas; mėnulio apšviestas, jis mirguliuoja, slenka laukais. Naktis.. Ji baimė pripildo užklydusio keliauninko širdį, bauginama jį savo slaptingu šlamėjimu ir ošimu. Ir jis pasijunta esąs visai atiduotas tamsiai baimės šmėklai.

Buvo skaisti, saulėta diena. Saulė juokėsi danguje, giria linksmi šlamėjo, bet ji nusileido už tolymų, gorizonte nykstančių, miškų. Užviešpatavo naktis ir parodė savo tamsų veidą.

Pamiškėj, išsikėtusios pušies paunksnyj, guli kažkas: ar tai perkūno trenktas medis, pernykščių lapų krūva, — nepažinti menkoj mėnulio šviesoje. Įsiziūrėjus kiek, matai, kad tai žmogaus pavidalo esama.

Kas gi ten guli po tą išsikėtusia pušimi? Kieno veidas galima pažinti prisiartinus, kieno galva su klaurine viršūj ilsisi ant kietos šaknies, kieno bejėgė ranka nusimetė į šalį ir stipriai suėmė žolių pluoštą, kieno tas kraujo upeliukas, spindintis mėnulio šviesoje ir išsiritęs lyg šliaužiantis žaltys? Kas jį pažins, kas tame negyvame kūne buvusią galingą dvasią suras, kas

Ji tikrai apgailės, kas parsineš gailėsio ir keršto ugnį širdyje į surūkusias trobeles.

Kas ten guli po šimtamečia pušimi pusiau apšviestas mėnulio ir kas jo darbus tinkamai apvertins, kas už jį atkeršys?

Kas?

2. Sekmadienio rytas fronte.

Gražus, saulėtas sekmadienio rytas. Tolumoje juodoja tamsiai žalias, linksmai besijuokiantis miškas. Geltonas, spindys smėlis blizga anapus pradedančios užšalti Dauguvos.

Saulė savo šaltais, rudens spinduliais veria jau storoką ledą, blizgėdama ir mirgėdama įvairiomis spalvomis.

Į upės paviršių negalima pažvelgti, nes akys bijo saulės, kuri į jas beria aukso dulkėmis.

Ore, čia pat užiančiame pušyne, saulėj ir visame kame jaučiama sekmadienis.

Viešpatauja kaž koki iškilminga, su pušyno ūžimu sumaišyta, tyla. Tik išreto jon jaudžia savo suvėluotą dainą, vėlus rudens paukštis.

Visas pasaulis, rodos, linksmiasi ir nesinori tikėti, kad tokioj grožės pilnoj gamtoj gyvenantieji žemės sūnūs darytų vaidus tarpusavyj ir keltų vargą ir ašaras nešantį karą, rodos niekam negali ateiti galvon žmogžudystės mirtis, nes, Dievuliau, kaip viskas gražu, kaip viskas meile kvėpuoja!

Rodosi vargai, ašarų klamai ir kraujuoti kapai yra tik baisi šmėkla, o ne tikrenybė.

Taip rodosi suvargintam žemės sūniui, kuris visą savaitę buvęs prie įtempto, tėvynei pašvęsto darbo, ir dabar tik atjaučias dienos iškilmingumą, bet neturįs progos poilsui, randa sau paguodą Dievo gamtoj.

Rodosi viskas taip puikiai pritaikinta laimingam žmogaus gyvenimui, — ir tas rudens oras, ir tolumoj niūksantis miškas, ir visa tai, verčia žmogų galvoti apie savo menkumą.

Gi ištikrųjų zimbančios kulkos, atsimušančios į apkasų įšalusią žemę, primena, jog dar toli taip senai laukiamoji ir visų siekiamoji laimė ir jog negreit išbris iš vargų suvargintas žmogus.

Bet mes nenusimindami ieškokime laimės šaltinį, tverkime ateitį ir būsime patenkinti savo darbų vaisiais.

9. XI. 19.

Karo laukas.

Vargo poeta.

Žygiuotė pirmyn.

(„Kar. Žodis“ № 4).

II

Bent kiek palaukėme bermontininkų ir vokiečių išsikraustymo laukan, bet matyt nenoriai jie kraustėsi ir neskubėjo; plėšimai pasikartodavo.

Vieną gražų rytą vėl pasijudinome galutinai žygiuoti pirmyn. Kelias šlapias ir purvai, eiti buvo biau ru. Maniau, jog vėl reikės eiti namų linkui, bet dabar žygiavome ant parubežio. Gruodžio 10 d. įėjome į Kelmę.

Gatvė, pro kurią įėjome, buvo papuošta tautinėmis vėliavomis; žmonės pasitiko mūsų kariuomenę su duona ir druska ir k. Matyt laukė ir svetimieji jiems jau įkirejo. Po mūsų įėjo, traukdami nuo Šiaulių, N pulkas ir pilna Kelmė prisipildė Lietuvos kariuomenės. Nustebo ir kelmiečiai, pamatę tiek Lietuvos kariuomenės. Ne iš vieno girdėjau stebiantis, girdi, dabar pripažįstame, kad Lietuva gyvuoja: va, žiūrėk, kiek pa-

trankų, kulkosvaidžių veža, o kareiviai visi kaip gerai aprenkti; matyt, kad dabar jėgos turima, nes sulig šiol manėme, kad nieko mūsų kariuomenės nėsama — tik keli. Įspūdžio į gyventojus darė ir žmonės džiaugėsi, tik žydėliai kaž ko bailiai stebėjosi ir suslapstė valgomus daiktus, per ką žmonėse kilo nepasitenkinimas. Iš šalies girdėjau sodiečio balsą, kad vokiečiams užėjus visko buvo, o tik įėjus mūsų kareiviams viską valgomą suslapstė, kad negautų nusipirkti; šneka, kad lietuviai turtingi, viską jiems duoda santarvininkai ir... pakartojo savo paprastąjį keiksmą.

Vakare įėjus mūsų kariuomenei į miestą ir apsinakvojus vienuose tuščiuose namuose, kuriuose pirmiau tik vokiečiai stovėjo, užkūrus krosnij, sprogo kažkas krosny ir uždegė namus, nuo kurio sudegė dar du namu. Čia, matyt, darbas ištvirkusiųjų vokiečių, kurie tyčia tą pataisė, palikdami užslėptą sprogstamą medžiagą.

Nuo Kelmės žygiuodami, ant plento radome sudegusį sunkųjį automobilį. Vokiečiams važiuojant ir sustojus ant kelio, nebegalėdami pavažiuoti, uždegė jį rankine granata. Kiek toliau nuo šitos vietos, vietos partizanų pastangomis, liko pašautas vokiečių aeroplanas, kurį taip pat sudegino. Matyt, jog nemažai veikė ir partizanai. Čionai prie šito aeroplano liko nukautas ir vienas vokiečys, bet žuvo ir lietuvis. Vokiečiai, atėję prie lietuvių lavono, visai jį spardė ir mušė, net žmonėms liepė rogėmis per jį važiuoti. Nors mirusių atkeršino.

Būtų linksma buvę žygiuoti per savo gimtuosius Žemaičius, kurių, tiesa, gilumos dar gerai nebuvau pažinęs. Geriau pažinau gamtą ir Aukštaičių apylinkes, nekaip vidurį Žemaičių. Dar pirmą kartą šičia linkiaus, nors svetimoms šalies ir tolimų užkampių jau pirmiau teko pamatyti.

Eiti kojos geros, bet daiktų pervežimui vis tik reikia imti vežimus iš gyventojų, o tas nelabai malonu, bet, reikalo verčiamas, neišvengsi. Jei tie ratai padorūs, tai niekis, bet per dvi dieni važiavimo ratais, ką kojų neišsilaužėme. Žiūrėk, jau žemaitis ir dirbasi palei nupuolusį nuo ašies ratą, ir drožia medinį ratui užkaištį. Nors važiuodamas gan dažnai prižiūri ašies užkaiščių, bet nejunta, kai ratas nupuolęs. Džiaugiasi dar, kad peiliuko iš namų neužmiršo pasiimti ir keikia ratą, lyg jis būtų kaltas, ir skundžiasi, jog karo metu geležies nėra, nors vežimas gal 20 metų atgal dirbdintas.

Gruodžio 13 d. po pietų įėjome į Kaltinėnų miestelį. Čia mus pasitiko vietos mokyklos mokiniai su savo mokytojomis, laikydami rankelėse tautines vėliavas ir dainuodami savo kūdikių balseliais „Lietuva, Tėvyne mūsų!“ Sveikino praeinančius kareivius, šaukdami: „Lai gyvuoja karžygiai! Lai gyvuoja mūsų gynėjai! Lai gyvuoja Lietuva!“ Lietuvos imną pagiedojo bent kelis sykius. Berniukai stovėjo kairėj pusėj, mergaitės dešinėj. Pasitikimas priruoštas skubotai, nes nežinojo, jog lietuviai pareis. Reginys darė malonų įspūdį.

Bet ne visi lygiai laukė Lietuvių kariuomenės ir ne visiems ji maloni. Išgamoms sunku gerą akia pažvelgti, ir jiems mes buvome lyg kamuolys gerklėje. Dvarai nemėgsta mus matyti ir mes jiems ne svečiai, bet kaž koks šiurpus sutvėrimas. Tokiu pasirodė ir Kaltinėnų klebonas. Kuomet kitų vietų klebonai, pamatę Lietuvos kareivius, gėrėsi, nes tai nepriklausomybės pamatas, be ko negali būti jokia savistovi valstybė, kaltiniškietis lyg, rodos, būt nematęs jų ir nepažįstas. Susirinkus į jo butą karininkams ir kareiviams, pats kaž ką po nosimi niurnėjo, „jog padarys jam lyg kiauliukinę“. Žmonėms jis irgi neįtinka ir visokių kalbų ant jo girdėjau, kaipo ant sulenkejusio išgamos. Vieni pasakoja, jog susidėjęs su dvarininkais siuntė

lenkams per kaž kokį tai elgėta S... pinigų, bet šis su visais pinigais ir laiškais papuolė lietuviams, bet paskui jį išpirko. Kiti šneka, jog rinkęs rinkęs aukas varpinyčiai pastatyti ir perdavė aukas į lenkus. Apskritai jo neprielankumas aiškiai buvo pastebiamas.

Iš ryto pasiekėme Šilalės miestelio. Čia radome, vietos lietuvių kariuomenės ir kitokių mūsų įstaigų. Bermontininkai ir šį miestelį buvo užpuolę, iš kurio mūsų turėjo atsitraukti, bet paskui vėl sugrįžo.

Ligi Kvėdarnos m. paėmė vežti dar jaunas žemaitis, bet iš jo kalbos aiškiai gali pastebėti, kaip menkai čionykščiai žino apie mūsų valdžią ir menką apie ją turi supratimą. Bet ir nenuostabu esant toli nuo centro ir negaunant iš niekur teisingų žinių, tik vien naudojantis plepalais.

Kuomet aplinkui tamsa, sunku ką pamatyti ir suprasti.

Šviežina, 1919 m. XII. 20.

Stasys Butkus.

Ežerėnų operacijos.

Rugpiučio 26 d. Pirmos dvi ofenzyvios dienas veikė išimtinai veik viena Okmergės grupė. Lenkai visą laiką stovėjo vietoje. Panevėžio grupė pradėjo judėti kur kas vėliau. Taigi dėl šių priežasčių Okmergės grupės frontas pasidarė įlenktas prieš pusėn. Tolimesnio žygiavimo pasisiekimui reikėjo patraukti pirmyn sparnus, taigi Panevėžio grupės antrą pulką ir Okmergės grupės dešiniąją vorą. Pastaroji traukė pirmyn, turėdama siekiu užimti Raminavos dvaro—Smalvių tarpekį, kame jai turėjo padėti vidurinės voros dalys, spausdamos priešą nuo Bachmatų pusės. Tolimesnis jų veikimas ėjo šiaip: 4 val. 35 m. vidurinės voros dalys puolė Šaulius, ir, išmušę iš jų priešą, susijungė su dešiniąja vora, kuri apie 11 val. paveldėjo Juozapavo dvarą — Antoniškis — Bukiškis. Į pavakare (19^{1/2} val.) vorą atakavo Smalvius, užėmė juos ir dar Sonebergo aukštumą — Mugliškius — Zabolščizna — Ramanovo dvarą. Žvalgai nepriėjo 3 varstų iki Turmonto stoties, kurioje matėsi šarvuotas prieš traukinys.

Kairioji vora pradėjo slinkti pirmyn 9 — 10 val. ryto ir vakare pasiekė Malinovkos, Kalniškių, Ilsen ežero, Mukuliškių. Priešas sustojo senuose rusų apkasuose Ilseno ir Šventėno ežerų tarpežeryje.

Tuo būdu grupė užėmė liniją Ilseno dvaras—Medumo ežeras—Lautzeno ežeras—Smėlinda—Didž. Samanius — Kuričmo ežeras — Ilbo ežeras — Raminavo dvaras—Smalvių dvaras.

Rugpiučio 27 d. Iš ryto atėjo žinia, kad Panevėžio grupė užėmė Rauterėžerą. Pradėjo rodyti savo judėjimą ir lenkai; jie atsiuntė į Smalvius 30 savo legioninkų.

Kairioji vora visą šią dieną darė pastangų išmušti priešą iš Ilseno ir Šventėno ežerų tarpeklio ir jį užimti. Bet mūsų pastangos nenusisekė ir dienos laiku kairiajai vorai pavyko užimti tik dvi aukštumas.

Negalint užimti pozicijų iš tiesumos, buvo įsakyta supti priešą iš dešinės, tą turėjo atlikti dešinioji vora, užimdama Kiboriškio ežero — Kumpaičių pozicijas. Įsakymo vykdinimui, dešinioji vora žygiavo pirmyn, palikdama komandantūrą Smalviuose. Jeigu gi bus pastebėtas lenkų judėjimas, tuomet eiti pirmyn Turmonto stoties link.

Vidurinioji vora sutiko smarkų priešininko priešinimasi ties Smalvečių dvaru, aukštumos 141 ir Vanagėliškių. Dalims užėmus aukštumą 141 ir Vanagėliškius, priešą jėgos susibūrė prie Smalvečių dvaro ir

apmėtyti granatomis, priversti buvo pasitraukti. Aplė 14 val. mūsų dalys užima Vanagėliškius, Mateikiškius.

Apie 18 val. dešinioji vora mūsų išmušė priešą iš Šiaurės Smalvių dvaro ir Skalduciškių ir sustojo Zubociškių rajone.

Buvo pastebėta, kad ir lenkai, matydami gali lengvai pasinaudoti, darė pastangų užimti Turmontą. Tuo tikslu du jų bataljonai žygiavo vienas rytų, o kitas vakarų Drisvėtų ežero šonais. Apie 14 val. jie pasiekė Smalvius. Tuomet pirmoji rinktinė dešinės voros, susivienijus su vidurinės voros dalimis, po artilerijos kautynių, apšaudžius stotį, gelžkelį ir šarvuotą traukinį, 20 val. užėmė Turmonto stotį.

Lenkai visą laiką stengėsi pasinaudoti susidėjusia padėtimi ir užimti didesnę barą į kairę. Jie padarė savo aktyvingumą, slinkdami dešiniojo mūsų sparno užpakaly. Apie 19 val. vienas jų eskadronų atsidūrė priekyje mūsų grandinių, bet priešų apšaudytas, skubomis pasitraukė užpakalin.

Dienos mūsų išvadose dešinysis grupės sparnas žymiai pasistūmėjo priekin ir užėmė liniją Kimboriškių dvaras—Turmonto stotis—Matukiškiai—Kumpučiai — Seni Dvareliškiiai — Svilpiškiai.

Rugpiučio 28 d. Kairioji vora kartojo puolimus Ilsen — Šventėno ežerų tarpeklio, bet ir šiuo kartu antpuoliai neturėjo pasisekimo ir vora likosi savo vietoje. Sąryšį su tuomi turėjo stovėti senose pozicijose ir gretimos vidurinės voros dalys. Kituose baruose vidurinės voros paėjėta pirmyn, bet priešas palaikė smarkią artilerijos ugnį, kurios intensyvumą padidino šarvuotas traukinys.

Žygiuoti pirmyn buvo labai sunku, nes visas laukas nuklotas digliuotomis vielomis. Priešas laikėsi patogiuose buvusiuose rusų apkasuose Bachanų linijoje. Dėl šių aplinkybių šią dieną atsisakyta nuo tolesnio žygiavimo ir tvirtintis užimtose pozicijose.

Tą dieną pasekmingai žygiavo priekin Panevėžio grupės dalys, kurios 21 val. pasiekė linijas: aukštuma 197, Senas Grunvaldas, Naujas Grunvaldas, Gekeliai, Budiškiai, Gerliškiiai, Tumoniai.

Rugpiučio 29 d. Priešui užimant stiprius senus rusų apkasus ir dėl tos priežasties Okmergės grupė stovint vietoje, 11 val. gauta žinia, kad Panevėžio grupė toli nuėjo pirmyn ir kad josios dalys užėmė Naujus Šventėnus. Tuomet įsakyta eiti pirmyn ir Okmergės grupei: kairiajai vorai Grivos Semgalen kryptimi, vidurinei vorai sukti frontą į rytus ir užimti frontą šiaurėje ežero Usta, dešiniajai vorai taikintis prie vidurinės.

Apie 14 val. mūsų artilerija pradėjo ugnį Šakališkių — Mešaniškių ruožtu ir po penkių kautynių valandų priešas buvo išmuštas iš Bochanų. Nakčiai užėjus, negalima buvo žygiuoti įvairiomis kliūtimis nuklotu lauku, todėl vidurinėji vora sustojo Bachanų linijoje. Išsiūsta žvalgyba tik pusantro kilometro nepriėjo Kalkūnų stoties.

Lenkai nenorėdami, atsilikti, irgi žygiavo gelžkelio dešinėje. Jie, kaip įmanydami, stengėsi užėiti pirmyn, kad pirmiems užėmus Kalkūnus. Bet mūsų voros rinktinė nedavė jiems nė kiek pasitraukti kairėn.

20 val. artilerija apšaudė priešą užimtus apkasus Paberžės rajone, ir mūsų pėstininkų dalys 24 val. išmušė raudonarmiečius iš Medumo dvaro — Krivoj Most pozicijos.

Dvi dieni be pasekmių atakavusi priešą Kairioji vora, pakartojo savo puolimus. Staigiu antpuoliu, apmėtus priešą granatomis, ji išmušė jį iš stiprių Ilsen—Šventėno ežerų pozicijos ir persekiojo. Rusai be atodairos bėgo Daugpilio link.

Taigi šią dieną pasisekė keliose vietose pralaužti senų rusų apkasų liniją, kurios buvo nepaprastai sustiprintos. Tik vėlyba tamsi naktis ir nepatogios

viety aplinkybės neleido tinkamai išnaudoti pralaužimų. Tuo laiku Panevėžio grupė vietomis nustumė priešą už Dauguvos ir priėjo upes Rusaniškių — Lau-domų ruožte. Mariampoliečiai pasiekė Rybakovo, o antras pulkas po trijų atakų užėmė Naujus Sventėnus. Latviai įsistiprino Dvetene.

Rugpiūčio 30 d. Bendros grupės žygiavimas pirmyn prasidėjo ankstyvą rytą. Tikslas buvo kuotoliausia nueiti į rytus nuo geležkelio, o kairiuoju sparnu kuoarčiausia prieiti Daugpilies.

Priešas stengėsi atsilaikyti linijoje Slabodka—Gustasičiai—Lebedewa—Ratal—Žvirbliškiai—Birkūnėliai—Liciškiai. Bet apie pusę dešimtos jau buvo išmuštas iš savo vietų ir atsirėmė prieš geležkelį.

Tuo tarpu Panevėžio grupė pasiekė Dauguvos krantų šiuose punktuose: Bumboniškiai, Nisgulėnai, Ilukštas.

Apie 11 val. mūsų artilerija apšaudė Kalkūnų stotį ir dvarą, taip pat geležinį Dauguvos tiltą, kuriame pasirodė šarvuotas priešų traukinys. Valandai praėjus, priešas buvo išmuštas iš Kalkūnų stoties ir atsitraukė į Grivą—Semgalen. Taip pat turėjo apleisti poziciją kairėje nuo stoties, būtent Vitebskaja—Bajoriškiečiai—Neuhofa dv. liniją.

Į pavakarę kairioji vora sulaukė bent kurio nepasisekimo, kuomet kai kurios dalys, neįvykdžiusios užduoties, pastatė gretimas dalis į kėblią padėtį, vienok mūsų pozicijų linija nepasikeitė.

Mūsų pasibaigus Ūkmergės grupė įsistiprino linijoje Ustos ežeras—Laukesų dv.—Didrichsteno dv.—geležkelis—Kalkūnų stotis—Neuhofa dv. Priešas įkipiai laikėsi Grivoje—Semgalen, Liganiškių dvare ir dešinėje šia pus Dauguvos upės. Iš šios pozicijos galutinai jis buvo išmuštas tik rugsėjo 27 d., kuomet sunaikinti ir visi Dauguvos tiltai. Rusai bandė atsikariauti ir, sulaukę žymių paspirties jėgų, darė smarkius antpuolius, kuriuose dalyvavo sunkioji ir lengvoji artilerija, bet visi jų antpuoliai liko atmušti.

Užbaigta. Ežerėnų operacija turi mums labai didelės reikšmės. Jai baigiantis buvo išvaduoti nemaži Lietuvos plotai, rusai turėjo nusileisti mūsų kareivių ūpui ir narsumui ir atiduoti visas žemes, kurias jie tik buvo užėmę. Lietuvos šiaurės rytai išvaduoti iš raudonarmiečių jungo. Lietuvos Nepriklausomybės iškovojo karas baigė pirmą savo fazę. Ir laiku, nes Žemaitijoje pynė sau lizdą naujas mūsų priešas, su kuriuo kiek vėliau prisiėjo susidurti tai pačiai kariuomenei.

Dar vokiečiams Lietuvoje esant ir dalyvaujant pirmuose žygiuose prieš rusus-raudonarmiečius, mūsų visuomenėje gal ir ne plačiai, bet visgi buvo įsišaknėjęs tasai įsitikinimas, būk likus viena, mūsų kariuomenė ne tik kad negalės atsispirti priešų jėgai, eiti pirmyn, bet turės trauktis. Ežerėnų operacija galutinai sutramdė tajį prietarą. Ji ir neregiam galėjo nurodyti, kad mes turime jėgą, kuri nieko neverčiama atsidėjus gina bočių šalį. Ir rusas raudonarmietis tai supratus, jau neapreiškia didžio noro lysti ten, kur jo neprašo. Dar daugiau: tų smūgių sulaukęs jis slūdo pradėti derybas.

Jei nebūt daugiau kitų priešų, tuomet po šios operacijos būtų galima sutaupyti daug pajėgų Lietuvos atstatymui, jos kultūros bujojimui. Gi dabar mes dar priversti budėti. Bet po panašių kovos krikštų ir budėjimas lengvesnis, ir pajėgos galingesnės ir drąsiau žiūrisi ateitin.

(Medžiaga imta iš Ūkmergės grupės mūšių raliacijų.)

Karininkas S-tis.

Žinios.

Lietuvoje.

Iš Panevėžio apskr. Dvarininkai pajutę, kad jų dvarai slysta įiems iš nagų, naudojami iš paskutinio kiek tik gali. Pavyzdžiui Rozalimo valsč., Panevėžio apskr. dvarininkas Janušauskas turi didelį mišką; dabar sujudo tą mišką kirsti; dalina j taip vadinamas „deliankas“ ir pardavinėja, o puiki giria net vaitoja nuo tokio nuožmaus naikinimo. Aš abejoju, kad mūsų valdžia duotų taip naikinti mūsų didžiausią turta, girias. Tiesa, gyventojams reikalingas kūras, bet galima sutvarkyti tą dalyką kitaip; gali Valsčiaus Valdžios kontroliuoti ir duoti tik tiek kirsti, kiek būtina reikalinga, o ne taip naikinti išties girias, pučiant lenkų dvarininkų kišenių.

Jeigu tai nėra valdžios leista, tai tuomet mūsų girininkai ir miškų urėdai taip uoliai darbuojasi Tėvynės labui, jog nė nemato šių dalykų.

Matęs Kariškis.

Lietuvos valdžios raštas Santarvei dėl Klaipėdos. Mūsų valdžia įteikė vyriausiajai santarvininkų Tarybai raštą dėl Klaipėdos krašto, reikšdama įsitikėjimo, kad Klaipėdos kraštas galutinai bus priskirtas Lietuvai. Todel prašo jau dabar, pereinant tam kraštui į santarvininkų rankas, leisti Lietuvos Vyriausybės atstovams dalyvauti Mažosios Lietuvos valdyme. Jau dabar galima numatyti, kad, atskyrus Mažąją Lietuvą nuo Vokietijos, turės būti visų pirma panaikinta muitinės siena, kuri dabar skiria tą kraštą nuo Vokietijos. Toliau nurodyta, jog Klaipėdos miestas jau ir delto turi būti prie Lietuvos priskirtas, kad Klaipėda yra vienintelis Lietuvos uostas ir išėjimas į jūrą. Kadangi dėl šių priežasčių kugreičiausiai Klaipėdos uostu naudotis yra ištikrųjų gyvas Lietuvos reikalas, Aukščiausioji Taryba prašoma leisti lietuviams naudotis geležinkeliais, kurie jungia Klaipėdą su Lietuva.

Gudų laikraštis „Varta Backauščiny“ (Tėvynės sargyba). Mūsų veikiama armijoje yra gudų dalis. Dabar toje dalyje ėmė eiti gudų kalba šapirografu spausdintas laikraštėlis virš minėtu vardu. Įdomu, kad 1 Nr. sakoma, jog laikraštėlyje bus rašoma gudų ir rusų kalbomis, kas be abejo daro nesmagaus įspūdžio. Argi mūsų armijos gūdai taip nesusipratus, kad neįstengia leisti mažo laikraštėlio vien savo kalba prirašyto, bet rašo jį gudų ir rusų kalbomis: vienas straipsniukas rusų, kitas gudų kalba — tikra laikraštijos baidyklė. Bet gal ir patį to laikraštėlio redakcija suprato tą keistą redagavimo būdą ir 2 Nr. jau rašo vien gudų kalba. Laikraštėly paduodama trumpų žinučių iš Lietuvos ir gudų dalies gyvenimo ir šen ten sužiba gudų bei Lietuvos patriotinė dvasia.

Grūzdžių šaulių darbai. Sunkiomis aplinkybėmis prasidėjo šaulių darbas, nes neturėjo tinkamų ginklų: tai šautuvui galas nupiautas, tai be taikiklio ar ko kito, dauguma šovinių buvę žemėse; bet tiek to, — darbas nelaukia. Kaip patarlė sako: „Lūžo, trūko, bet darė“. kupini energijos stodami kovon nors ir pavojingiausioje valandoje su daug skaitlingesniu priešu, sumušdami jį, atimdami jo turta, išvydami jį, apgindami žmones.

Darbą pradėjo 18/XI, baigė XII. Per tą laiką priskaitoma viešai nukautų bermontininkų 14, sužeistų 8, j nelaisvę paimtų 2, nukautų arklių mūsų laiku 2, paimtų arklių 12, paimtų 3, vežimų 2, balnų 2.

Toje kovoje Grūzdžių šaulių žuvo 2. Tegu būnė Tėvynės tiem karžygiam, lengva Motinos Lietuvos žemelė.

Vienas iš jų.

Lietuviai svetur.

Lietuvos paskolos bonų pirkimas Amerikoje. Gruodžio 19 d. Bruklinan atvyko iš Paryžiaus į Ameriką Lietuvos Delegacija—Jonas Vileišis ir Paulius Žadeikis, padaryt Lietuvos Laisvės paskolai nuo 5 milijonų dolerių ar daugiau. Gruodžio 22. Bruklino lietuvių draugijos pakėlė pokylį priimti Delegacijai. Dalyvavo apie 200 svečių. Buvo Delegacijos ir svečių kalbų apie Lietuvos nepriklausomybę ir paskolos reikalingumą, taip pat ir renkami pasižadėjimai pirkti paskolos bonus, kurių prisirašė svečiai net 10.000 dol., o Lietuvos Atstatymo Bendrovė taip pat dešimtį tūkst.—iš viso 20.000 dol., pat pradžioje.

Gruodžio 26 buvo viešas susirinkimas, kur įsirašė Lietuvos Laisvės Paskolos bonų pirkti 12.000 dol. Bet Bruklinas yra platus ir bus dar susirinkimų įvairiose dalyse, ir paskolos suma žymiai padidės.

Amerikoje yra apie 750.000 lietuvių ir 5 milijonai dolerių paskolai Lietuvos Laisvei sudėti nebūtų daug, nes išeitų mažiau kai po 7 dolerius kiekvienam.

Amerikos lietuviai itin įpykę ant lenkų, kurie bauriau lietuvius alina už vokiečius.

U ž s i e n y.

Vokietijoje vėl iškilo didelių riaušių bei strelkų. Buvo susirėmimų su kariuomene. Berlyne ir kituose miestuose daug užmuštų ir sužeistų. Riaušės dar nesiliauja, nors jau žymiai aprimo, valdžios kariuomenės užgniaužti.

Carininkams nesiseka. Caro generolai Denikinas ir Kolčakas savo juodų minčių lydimi buvo užsispyrę būtinai sugražinti visas naujasias laisvas valstybes. Santarvės remiami, jie buvo sudarę dideles kariuomenes su bolševikais kautis. Bolševikus nuveikę, būtų ir mūs ėmesi. Tačiau likimas kitaip jiems lėmė: žmonėse paramos bei užuojautos suradę, negalėjo ir bolševikams atsispirti. Bolševikai sumušė Kolčaką, o vietos gyventojai sukilę jį visai pribaugė. Dabar, rodos, jis jau suimtas, o jo didžiulės kariuomenės likučiai arba slapstosi Sibiro taigoje (miške) arba perėjo į žmonių pusę.

Denikinas baigiamas mušti ir bolševikų ir vietos žmonių sukilėlių. Mat žmonės, nors nemėgsta bolševikų, bet lygiai bijo ir caro jungo.

Taip tai tie generolai, kasdami mums duobę, patys į ją įpuolė. Negelbėjo jiems ir santarvės tankai.

Žemė išsmuko. Lenkų Seimas su dideliu triukšmu paskelbė, kad dvarų žemė pateksianti valstiečiams. Dvarininkai galėsią turėti ne daugiau 160 margų (apie 80 dešimt.). Bet žadinys sapne radinys. Nutarę ėmė vėl galvoti, kaip čia padaryti, kad ir vilkas būtų sotus ir ožka sveika. Ir sugalvojo: įvairiomis gudrybėmis ponų partija „išgelbėjo“ 20% dvarų žemės. Vadinas, be žemės liks apie 40 tūkstančių bežemių ir jie turės keliauti svetur duonos ieškotų arba ponų politika stenkis jiems užkariauti Lietuvą ir kitus kraštus, kad jie čia žemės galėtų gauti. Del miškų nutarta: vyriausybė gali iš ponų išpirkti tik „blogai“ auginamus miškus. Žinomas daiktas, kad visi ponai dabar „gerai“ augins miškus.

Taigi poniškoje Lenkijoje ponų reikalai dar kartą išgelbėti.

Del Lietuvos sienų. Suomų sostinėj Elsinkiuose vis dar tebeina pasitarimai del naujųjų valstybių. Lietuvos ir Lenkų sieną apsvarstys tam tikra komisija.

Mintaujoj eina tarybos del latvių ir lietuvių sienos. Latviai būtinai nori išgauti sau Mažeikių ir Ilukštos sričių.

Oficialinė dalis.

Steigiamojo Seimo rinkimai.

Remdamasis Steigiamojo Seimo Rinkimų Įstatymu ir vaduodamasis 8-tosios šių metų sausio mėn. dienos Ministerių Kabineto pasiūlymu, skiriu ir skelbiu Lietuvos Steigiamojo Seimo Rinkimams 14-tąją ir 15-tąją š. m. balandž. mėnesio dieną.

(pas.) A. Smetona
Valstybės Prezidentas.
Galvanauskas
Ministeris Pirmininkas.

Kaunas. 1920 m. sausio m. 12 d.

Iš Lietuvos kariuomenei Įsakymų.

Sausio 12 — 15 d.

Pulkų pavadinimai.

Valstybės Prezidento 1919 m. Gruodžio mėn. 29 d. Įsakymu 4-iam pėstininkų pulkui leidžiama vadintis „4-ju pėstininkų Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulku“.

Valstybės Prezidento š. m. Sausio mėn. 9 d. Įsakymu 7-iam pėstininkų pulkui leidžiama vadintis „7-ju pėstininkų Žemaičių Kunigaikščio Butėgeidžio pulku“.

Sena vėliava.

Kedainių Komendanto karininko Juozo Šarauško išsaugotą Atskiro Lietuvių bataliono (Rusijoje, Vitebske) vėliavą, įteiktą jam Kijevo Lietuvių tautos Tarybos, kaip ženklą siekimo prie Lietuvos Nepriklausomybės, perduoti būsimajam prie Krašto Apsaugos Ministerijos Karo Muziejui, pirm įsteigsiant muziejų vėliavą laikyti Generalinio Štabo piniginių dėžė.

Apdovanoti.

Už atsižymėjimą mūšiuose, santarvės Misijos Pirmininkas Generolas Nisselis, 1919 m. Gruodžio 25 dieną apdovanojo Fransų pasižymėjimo ženklų kareivius:

1. 1-jo Atsargos bataliono Antaną Glušauską.
2. 2-jo pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Algirdo pulko Petrą Kontrodruskį.
3. 5-jo pėstininkų pulko Dzidorių Misiūną.

Kretingos komendantūros kareiviams Juozui Norvilai, Vladui Opolskiui ir Vladui Kraiūniui, atėmusiems nuo vokiečių keturis kulkosvaidžius ir kitos karo medžiagos, išreiškiu širdingą padėką.

Del Įstatymų pildymo.

Daug kariškių visai nesusipažinę su „Krašto Apsaugos Ministerijai“ Įsakymo Nr. 57 § 1, Vyriausiojo Karo Vado 1919 m. Įsakymo Nr. 6, § 3 ir § 3 „Laikiniojo Kariškių Santykių ir pareigų statuto“, 1919 m. Sausio mėn. 8 d. užtvirtinto, kur pasakyta: „Kariškiai ne tarnyboje sveikinasi pridėdami rankas prie kepurės, bet jaunesnysis pirmas kelia ranką prie kepurės. Sėdintieji pasisveikinimui turi atsistoti“.

Dalių vadams bei Įstaigų viršininkams supažindinti savo pavaldinius su visais juos liečiančiais, Vyriausiosios karinės Įstaigos išleidžiamais Įstatymais, Įsakymais, paliepimais bei instrukcijomis ir reikalauti juos pildyti.

Uniformos nešiojimas.

Visiems kariškiams nešioti uniformą griežtai privalant Įsakymų:

1. Pakeistas laipsnais — „Lietuvos Kariuomenei“ Nr. Nr. 166 § 5.

2. Gi — kitiems, „Krašto Apsaugos Ministerijai“ Nr. Nr. 35 § 6, 65 § 4.

Kaikurie karo valdininkai nešioja jiems neprivalomą uniformą: sidabrinius dirželius prie kepurių, trikampiuose žvaigždutes ir tt.

Įsakau karo valdininkams nešioti uniformą griežtai prisilaikant „Krašto Apsaugos Ministerijai“ įsakymų Nr. Nr. 35 § 6, 65 § 4.

Paskutinis terminas šį įsakymą išpildyti — š. m. sausio mėn. 25 dieną.

Krašto Apsaugos Ministerijos Valdytojas ir einas pareigas Vyriausiojo Kariuomenės Vado pasirašė: Generolas - Leitenantas Liatukas. L. e. p. Generalio Štabo Viršininko Generolas - Leitenantas Nastopka.

Armijos Teismas paskyrė teisiąmajin posėdin nagrinėti:

1920 m. vas. m. 6 d. Kauno komen. apskrities kuopos kareivio Petro Naikelio, kaltinamo Karo Baudž. Įst. 160 str., byla.

1920 m. vas. m. 10 d. 2-ro p. p. kareivio žvalgo Petro Paukščio, kaltinamo Karo Baudž. Įst. 105 str. p. b ir 101 str. b p. 2 d., byla. Vilkaviškio komend. kuopos kareivio Aniano Mačio, kaltinamo Karo Baudž. Įst. 159 str. 2 d., byla.

1920 m. vas. m. 13 d. Šeduvos karo komendanto karininko Juozo Šulgos, kaltinamo Karo Baudž. Įst. 232 str. 2 d., byla ir Šiaulių bataliono kareivio Mykolo Ravič - Ščerbos, kaltinamo Karo Baudž. Įst. 137 ir 139 str.str., byla.

1920 m. vas. m. 17 d. Kalvarijos valsčiaus piliečio kaimo Jankeliūno, kaltinamo Yp. Valst. Aps. Įst. 14 str. 8 p. ir Baudž. Kod. 230 str. 1 p., byla ir Jevaravo valsčiaus piliečio Petro Kurapkos, kaltinamo Yp. Valst. Aps. Įst. 14 str. 8 p. ir Baudž. Kod. 230 str. 1 p., byla.

Vyr. Leitenantas Budrevičius
Armijos Teismo Sekretorius.

1920-1-23 d.

Pranešimas.

Generalinio Štabo Rikiuotės Skyrius skelbia, kad į formuojamą Karo Lauko Miliciją yra priimami asmenys, norintieji joje tarnauti, mokantieji gerai skaityti ir rašyti ir turintieji dviejų visuomenės darbuotojų rekomendaciją.

Baigusieji Karo Lauko Milicijos Mokyklą į rikiuotės eiles siunčiami nebus.

Su prašymais kreiptis į Kauno Komendantūrą.

„KARIŠKIŲ ŽODŽIO“ REDAKCIJAI.

Sekdamas Sviečino „Prietarų ir kautynių tikrenybės“, „Vokiečių lauko tarnybos statuto“ mintis ir derindamas jas su Eiropos 1914—1918 m. ir Lietuvos-Rusijos 1919 m. karų faktais parašiau rašinį „Keli valdymo principai“ 1919 m. „K. Ž.“ 27 — 28 Nr. Šis rašinys susilaukė „K. Ž.“ 31—32 Nr. polemikos: „Šis tas apie karą“. Matydamas, kad polemika apsilenkė su spaudos dėsniais, raštu pasisakiau Jums daugiau „K. Ž.“ nerašysiąs, kol Red. polemikos reikalu netars savo žodžio ir nesuteiks rašėjui reikalingų garantijų. Š. m. „K. Ž.“ 2 Nr. Redakcija tą savo „Del polemikos lūdo“ žodį, nors ir bevardį, tarė: a) pole-

mika turi būti kultūrinė, rimta ir b) „K. Ž.“ Red. neapsižūrėjimas, kad su šiais principais „Šis tas apie karą“ rašinys apsilenkta (mano reziumė). Redakcijos žodžiu patenkintas ir ateity „K. Ž.“ dirbsiu.

Jums reiškias pagarbą

Kaunas
26—1—20.

Kapitonas Laurinaitis.

KLAUDŲ ATITAIŠYMAS.

„Kar. Žod.“ 3 Nr. po raštu „Pas bernelį“ per klaidą padėta parašas: J. Simonaitis. Turi būti: „Vargo poetas“.

„Kar. Žodžio“ 4 Nr. str. „Į naują darbą stokim“ pirmoj skilty išspausdinta: „Ir šis ramus laikas turi būti... sunaudotas... pakelti bendrą kareivių šviesą bei politišką susipratimą“, o turi būti „bei pilietišką susipratimą“.

Redakcijos atsakai.

Susirūpinusiam kareiviui. Viena ranka statydami, to paties kita ranka negriaukime. Taigi nesikiškime į tuos reikalus, kurie tiesioginiai kariuomenės neliečia, nes tuomi į mūsų gyvenimą neštume suirutę. Civilinių valdininkų nesanziniškumu ir tesirūpina civilė valdžia. Taip pat ne vien kai kurie mūsų viršininkai yra persisunkę rusų dvasia, bet iš dalies (nors, žinoma mažiau) ir mes patys. Taigi su tuo kovoti reikia visiems ir, taip sakant, prieš mus visus, o tai darbas nelengvas ir tik bendromis jėgomis daromas gali būti padarytas. Antra vertus kariškas viršininko pagerbimas nėra kariškiui įžaidimu, nes to reikalauja drausmė ir kariška dvasia. Nėra tai rusų ar kito kokio biurokratizmo padaras.

Slapukui. „Pasveikinimo kariuomnei“ nespausdinsime. Tegu mus kiti giria, o ne mes patys.

J, Vyšniauskui. Dideli mūsų kariuomenės žygiai nustebino ir sujaudreno ir Tamstą. To jausmo pagautas parašei T. savo raštelį, kuriame ir yra daug pagarbos žodžių mūsų kariuomenei, bet turinio labai mažai. Todėl nedėsimė.

Dar galima pirktis

Generalinio Štabo Literatūros Dalies

Kariškių Kalendorių

1920 metams Kalendoriaus turinys labai įvairus: straipsniai, apysakos, eilės. (Laurinaičio: Malda prieš kariagą ir Joninių naktį, Kar-ko S.: Trumpa kariuomenės veikimo apžvalga, Kar. Rus.: Pirmaisiais Valstybės kūrybos metais ir tt.).

Kaina 2 auksinai 50 skatikų.

Reikalaukite visur.